



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 21. junija 2018 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Uredba (ES) št. 44/2001 – Pristojnost v zadevah v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi – Člen 20(2) – Delodajalec, ki je tožen pred sodišči države članice, v kateri ima sedež – Nasprotna tožba delodajalca – Določitev pristojnega sodišča“

V zadevi C-1/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu, Italija) z odločbo z dne 21. decembra 2016, ki je na Sodišče prispela 2. januarja 2017, v postopku

Petronas Lubricants Italy SpA

proti

Liviu Guidi,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec), D. Šváby in M. Vilaras, sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Petronas Lubricants Italy SpA L. Failla, G. Crespi in A. Valentini, avvocati,
- za L. Guido U. Oliva in C. Germano, avvocati,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Pucciariellom, avvocato dello Stato,
- za Evropsko komisijo M. Heller in F. Moro, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 7. marca 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 20(2) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Liviom Guido, ki ima stalno prebivališče na Poljskem, in njegovim nekdanjim delodajalcem, družbo italijanskega prava Petronas Lubricants Italy SpA (v nadaljevanju: PL Italy), ki ima sedež v Italiji, zaradi tega, ker je ta družba odpustila L. Guido.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 11, 12, 13 in 15 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:
 - „(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.
 - (12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.
 - (13) Šibkejša stranka bi morala biti v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.
- [...]
- (15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. Obstajati bi moral jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravnih ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se šteje, da postopek teče. Za namene te uredbe je treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“
- 4 V skladu s členom 6, točka 3, navedene uredbe, ki spada v oddelek 2 njenega poglavja II, naslovljen „Posebna pristojnost“, je lahko oseba s stalnim prebivališčem v državi članici tožena, „če gre za nasprotno tožbo, ki izhaja iz iste pogodbe ali dejstev, na katerem je temeljila [na katerih temelji] prvotna tožba, pred sodiščem, kjer je v teku prvotni postopek“.
- 5 V oddelku 5 poglavja II navedene uredbe, ki vsebuje člene od 18 do 21, so opredeljena pravila o pristojnosti v zadevah v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi.
- 6 Člen 18(1) te uredbe določa:

„V zadevah v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi se pristojnost določa v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5.“

7 Člen 19 Uredbe št. 44/2001 določa:

„Delodajalec s stalnim prebivališčem [sedežem] v državi članici je lahko tožen:

1. pred sodišči v državi članici, kjer ima stalno prebivališče [sedež]; ali
2. v drugi državi članici:
 - (a) pred sodišči v kraju, kjer delavec običajno opravlja svoje delo, ali pred sodišči v kraju, kjer je nazadnje opravljal svoje delo; ali
 - (b) če delavec običajno ne opravlja ali ni opravljal svojega dela v eni in isti državi, pred sodišči v kraju, kjer se nahaja ali se je nahajala poslovna enota, ki je zaposlila delavca.“

8 Člen 20 te uredbe določa:

„1. Delodajalec lahko sproži postopek samo pred sodišči države članice, kjer ima delavec stalno prebivališče.

2. Določbe tega oddelka ne vplivajo na pravico do vložitve nasprotne tožbe pred sodiščem, kjer je v skladu s tem oddelkom v teku prvotni postopek.“

9 Člen 21 navedene uredbe določa:

„Odstopanje od določb tega oddelka je mogoče samo po dogovoru o pristojnosti:

1. ki je bil sklenjen po nastanku spora; ali
2. ki omogoča delavcu, da sproži postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem oddelku.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 10 L. Guida se je leta 1982 zaposlil pri družbi PL Italy, leta 1996 pa je bil napoten v poljsko sestrsko družbo Petronas Lubricants Poland sp. z o.o. (v nadaljevanju: PL Poland), ki je bila v stoddstotni lasti družbe PL Italy in v kateri je opravljal funkcijo generalnega direktorja, od leta 1998 pa je bil na položaju direktorja. Leta 2001 je z družbo PL Poland sklenil vzporedno pogodbo o zaposlitvi za določen čas, ki jo ureja poljsko pravo in ki se je podaljševala z zaporednimi obnovitvami, pri čemer naj bi se zadnja iztekla 30. aprila 2016. Z dopisoma z dne 17. in 29. aprila 2014 mu je bilo v disciplinskem postopku vročenih več obdolžitev. Med drugim se mu je očitalo, da je družbo PL Poland večkrat prosil za povrnitev stroškov za zatrjevana poslovna potovanja in jih tudi dobil, čeprav je bil takrat dejansko na dopustu, da je družbo PL Italy zavedel v zmoto v zvezi s plačilom zneskov za zagotovitev neto vrednosti plačila, prejetega v poljskih zlotih za leti 2012 in 2013, saj ji je sporočil menjalni tečaj med poljskim zlotom in evrom, ki je bil ugodnejši od uradnega, in da je od družbe PL Poland neupravičeno prejemal letno nadomestilo za dopust, ki naj ga med letoma 2008 in 2014 ne bi izkoristil.
- 11 Z dopisom z dne 28. maja 2014 je družba PL Italy L. Guido odpustila iz domnevno utemeljenega razloga. Z drugim dopisom s tega dne je bil obveščen o prenehanju delovnega razmerja z družbo PL Poland.
- 12 L. Guida je 31. julija 2014 proti družbi PL Italy vložil tožbo pri Tribunale di Torino (sodišče v Torinu, Italija), ki mu je predlagal, naj njegovo odpustitev razglasi za neutemeljeno in vsekakor za nezakonito, družbi PL Italy pa naj naloži plačilo odškodnine, ki je v italijanskem pravu določena za nezakonito odpustitev, ter povrnitev nepremoženjske škode, ki mu je bila povzročena, ker se je z odpustitvijo

poseglo v njegovo čast in dobro ime. V ta namen je L. Guida trdil, da so bili očitki, ki so bili proti njemu predloženi v disciplinskem postopku, zapoznani in splošni ter da dejanja, ki so se mu očitala, niso bila resnična.

- 13 Družba PL Italy se je 5. decembra 2014 spustila v postopek pri tem sodišču in predlagala zavrnitev predlogov L. Guide. Ta družba je z nasprotno tožbo predlagala, naj se L. Guidi naloži vračilo zneska 143.816,29 EUR, ki naj bi ga neupravičeno prejel s povrnitvijo stroškov za poslovna potovanja, nadomestili za neizkoriščen dopust in prejetjem višjih zneskov zaradi uporabe napačnih menjalnih tečajev med poljskim zlotom in eurom, in pri tem pojasnila, da je družba PL Poland te terjatve nanjo prenesla s pogodbo z dne 3. decembra 2014.
- 14 L. Guida je trdil, da italijansko sodišče na podlagi člena 20(1) in (2) ter člena 6, točka 3, Uredbe št. 44/2001 ni pristojno za odločanje o nasprotni tožbi družbe PL Italy.
- 15 Tribunale di Torino (sodišče v Torinu) je s sodbo, objavljeno 14. septembra 2015, družbi PL Italy naložilo, naj L. Guidi plača znesek 100.000 EUR iz naslova odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki mu je nastala, ker se je z odpustitvijo poseglo v njegovo čast in dobro ime, v preostalem pa tožbo zavrnilo in se izreklo za nepristojno za odločanje o nasprotni tožbi družbe PL Italy ter za pristojna razglasilo poljska sodišča.
- 16 V zvezi s tem je to sodišče ugotovilo, da je L. Guida predložil listinsko dokazilo, da stalno prebiva na Poljskem.
- 17 Vendar je menilo, da člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 sicer določa odstopanje od obveznosti delodajalcev, da tožbe proti svojim zaposlenim vložijo v državi članici, na katere ozemlju ti stalno prebivajo, vendar se to odstopanje uporablja le takrat, kadar delodajalec namerava uveljavljati terjatve, ki izvirajo iz njegove pravne sfere, nasprotno pa se ne uporablja, kadar delodajalec uveljavlja terjatve, ki izvirajo iz njegove in so bile nanj prenesene s pogodbo.
- 18 Družba PL Italy je zoper to sodbo vložila pritožbo pri predložitvenem sodišču, Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu, Italija), v kateri je predlagala, naj se naložitev povrnitve nepremoženjske škode razveljavi, in ponovno vložila nasprotno tožbo.
- 19 To sodišče se sprašuje, ali lahko glede na člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 delodajalec s sedežem na ozemlju države članice Evropske unije, proti kateremu njegov nekdanji zaposleni vloži tožbo pri sodiščih te države članice v skladu s členom 19 navedene uredbe, proti temu zaposlenemu vloži nasprotno tožbo pri sodišču, pri katerem je vložena glavna tožba.
- 20 Če bi bilo iz člena 20(2) Uredbe št. 44/2001 mogoče sklepati na tako možnost, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali ta določba sodišču, pri katerem je vložena glavna tožba, podeljuje pristojnost tudi takrat, kadar je na eni strani predmet nasprotne tožbe, ki jo je vložil delodajalec, terjatev, ki jo je prenesel drug subjekt, ki je na podlagi vzporedne pogodbe o zaposlitvi prav tako delodajalec tega delavca, in kadar na drugi strani nasprotna tožba temelji na pogodbi o prenosu terjatve, ki je bila med toženim delodajalcem in prvotnim imetnikom terjatve sklenjena po tem, ko je zaposleni vložil glavno tožbo.
- 21 V teh okoliščinah je Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
„1. Ali člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 dopušča možnost, da delodajalec s sedežem na ozemlju [države članice], proti kateremu njegov nekdanji zaposleni vloži tožbo pri sodiščih države članice, v kateri stalno prebiva (v skladu s členom 19 navedene uredbe), proti navedenemu delavcu vloži nasprotno tožbo pri istem sodišču, pri katerem je vložena glavna tožba?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 dopušča pristojnost sodišča, pri katerem je vložena glavna tožba, tudi če predmet nasprotne tožbe, ki jo je vložil delodajalec, ni terjatev, ki je prvotno pripadala delodajalcu, temveč terjatev, ki je prvotno pripadala drugemu subjektu (ki je hkrati na podlagi vzporedne pogodbe o zaposlitvi delodajalec istega delavca), in nasprotna tožba temelji na pogodbi o prenosu terjatve, sklenjeni med delodajalcem in prvotnim imetnikom terjatve po tem, ko je delavec vložil glavno tožbo?“

Vprašnji za predhodno odločanje

- 22 Predložitevno sodišče z vprašanjema za predhodno odločanje, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ima delodajalec na njegovi podlagi pravico, da nasprotno tožbo, ki temelji na pogodbi o prenosu terjatve, sklenjeni med delodajalcem in prvotnim imetnikom terjatve po vložitvi glavne tožbe, vloži pri sodišču, pri katerem je delavec pravilno vložil glavno tožbo.
- 23 V zvezi s tem je treba na eni strani opozoriti, da za spore v zvezi s pogodbami o zaposlitvi oddelek 5 poglavja II Uredbe št. 44/2001 vsebuje številna pravila, katerih namen je, kot izhaja iz uvodne izjave 13 te uredbe, zaščititi šibkejšo pogodbeno stranko s predpisi o pristojnosti, ki so zanjo ugodnejši (sodba z dne 14. septembra 2017, Nogueira in drugi, C-168/16 in C-169/16, EU:C:2017:688, točka 49).
- 24 Ta pravila namreč delavcu omogočajo, da zoper delodajalca sproži postopek pred sodiščem, za katero meni, da je najbližje njegovim interesom, tako da lahko vloži tožbo pred sodiščem države članice, v kateri ima delodajalec sedež, oziroma pred sodiščem kraja, v katerem delavec običajno opravlja svoje delo, oziroma – kadar to delo ni opravljeno v isti državi – pred sodiščem kraja, v katerem je poslovna enota, pri kateri je delavec zaposlen. Določbe navedenega oddelka poleg tega omejujejo izbiro sodišča delodajalcu, ki toži delavca, in možnost odstopanja od pravil glede pristojnosti, kot so določena v navedeni uredbi (sodba z dne 14. septembra 2017, Nogueira in drugi, C-168/16 in C-169/16, EU:C:2017:688, točka 50).
- 25 Na drugi strani določbe iz oddelka 5 poglavja II Uredbe št. 44/2001 niso le posebne, temveč tudi izčrpne (sodba z dne 14. septembra 2017, Nogueira in drugi, C-168/16 in C-169/16, EU:C:2017:688, točka 51).
- 26 Kar zadeva nasprotne tožbe, je bilo pravilo iz člena 6, točka 3, Uredbe št. 44/2001 vključeno v člen 20(2) navedene uredbe (sodba z dne 22. maja 2008, Glaxosmithkline in Laboratoires Glaxosmithkline, C-462/06, EU:C:2008:299, točka 22).
- 27 Tako iz besedila člena 20(2) Uredbe št. 44/2001 izhaja, da to, da delavec uporabi pravila o pristojnosti, ki so za varstvo njegovih pravic ugodnejša, ne sme vplivati na pravico do vložitve nasprotne tožbe pred sodiščem, pred katerim je v teku prvotni postopek.
- 28 Iz tega sledi, da dokler je izbira delavca glede sodišča, ki je pristojno za preučitev njegovega zahtevka, spoštovana, je cilj, da se temu delavcu da prednost, dosežen, in ni treba omejiti možnosti, da se ta zahtevek preuči skupaj z nasprotno tožbo v smislu člena 20(2) Uredbe št. 44/2001.
- 29 V zvezi s pojmom „nasprotna tožba“, ki v členu 20(2) Uredbe št. 44/2001 ni opredeljen, je treba glede na opozorilo iz točke 26 te sodbe upoštevati pojem „nasprotna tožba“ iz člena 6, točka 3, Uredbe št. 44/2001, kakor jo razlaga Sodišče. Iz sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da posebna sodna pristojnost za odločanje o nasprotni tožbi v interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti strankam omogoča, da lahko o vseh njihovih vzajemnih zahtevkih, ki imajo skupen izvor, odloči isto sodišče v istem postopku. S tem se preprečijo odvečni in številni postopki (sodba z dne 12. oktobra 2016, Kostanjevec, C-185/15, EU:C:2016:763, točka 37).

- 30 Tak skupni izvor glavne in nasprotne tožbe je lahko v pogodbi ali, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 42 sklepnih predlogov, v dejanskem položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari.
- 31 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je L. Guida pogodbo o zaposlitvi z družbo PL Italy, stoodstotnim lastnikom družbe PL Poland, sklenil pred sklenitvijo posebne „vzporedne“ pogodbe o zaposlitvi z zadnjenavedeno družbo, na katero družba PL Italy opira nasprotno tožbo. Čeprav se postopek, ki ga je sprožil L. Guida, nanaša na prvotno pogodbo, to, da ga je družba PL Italy odpustila, kar L. Guida izpodbija v tem postopku, izhaja iz istih dejstev, kot so dejstva, na katerih temelji nasprotna tožba, ki jo je vložila družba PL Italy.
- 32 V teh okoliščinah je treba šteti, da imajo vzajemni zahtevki L. Guide in družbe PL Italy skupen izvor v smislu sodne prakse, navedene v točki 29 te sodbe, in da je sodišče, pri katerem je bila vložena prvotna tožba, pristojno za obravnavo nasprotne tožbe.
- 33 Nazadnje, ker delodajalec sodišča, pri katerem delavec vloži glavno tožbo, ne pozna vnaprej, to, da je ta delodajalec terjatve, na katerih temelji nasprotna tožba, pridobil šele po vložitvi tožbe pri tem sodišču, ne more biti upoštevno.
- 34 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba člen 20(2) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ima delodajalec v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, na njegovi podlagi pravico, da nasprotno tožbo, ki temelji na pogodbi o odstopu terjatve, sklenjeni med delodajalcem in prvotnim imetnikom terjatve po vložitvi glavne tožbe, vloži pri sodišču, pri katerem je delavec pravilno vložil glavno tožbo.

Stroški

- 35 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 20(2) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da ima delodajalec v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, na njegovi podlagi pravico, da nasprotno tožbo, ki temelji na pogodbi o odstopu terjatve, sklenjeni med delodajalcem in prvotnim imetnikom terjatve po vložitvi glavne tožbe, vloži pri sodišču, pri katerem je delavec pravilno vložil glavno tožbo.

Podpisi